

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีกับกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล รวมทั้งข้อค้นพบ ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีและกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นี้ ใช้ข้อมูลจากงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2551 ถึงปี พ.ศ. 2553 โดยทำการศึกษาเป็นเวลา 3 ปี จำนวนบริษัทที่ใช้ในการศึกษา 64 บริษัท รวมจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบทั้งสิ้น 192 ตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ไม่รวมบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน และธุรกิจขนาดกลาง รวมทั้งบริษัทที่เพิ่งเริ่มนำมาตราฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้มาปรับใช้กับงบการเงินในระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึงปี พ.ศ. 2553 เนื่องจากเป็นข้อจำกัดในการศึกษาที่ต้องการหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นเวลา 3 ปีย้อนหลัง

ผลจากการศึกษาข้อมูลทั่วไปจากหมายเหตุประกอบงบการเงินพบว่ารายการที่นำไปสู่การรับรู้ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีหลายรายการ และมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น สำรองเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ สำรองค่าสินไหมทดแทน เป็นรายการที่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินเท่านั้น เงินมัดจำรับจากลูกค้าและอาคารภายใต้สัญญาขายฝากเป็นรายการที่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเท่านั้น ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ภายใต้สัญญาอนุญาตให้ดำเนินการเป็นรายการที่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีเท่านั้นและต้นทุนค่าเรือถอนอุปกรณ์การผลิตเป็นรายการที่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรเท่านั้น เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกันรายการบางประเภทสามารถก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีหรือหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีก็ได้โดยมีความแตกต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรม เช่น รายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างและเทคโนโลยี จะก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ในขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ท่องเที่ยว และสินค้าอุตสาหกรรม เป็นรายการที่ก่อให้เกิดหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกใช้นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่เลือกถือปฏิบัติต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

นอกจากนี้รายการที่ก่อให้เกิดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่พบในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ ขาดทุนสะสมทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ ค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน ค่าเผื่อการด้อยค่าของที่ดิน ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อการด้อยค่าของทรัพย์สินรอการขาย ค่าเผื่อสินค้าล้าสมัย ส่วนแบ่งขาดทุนในบริษัทร่วม/บริษัทย่อย เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าและลำดับความสำคัญแตกต่างกันออกไปในแต่ละอุตสาหกรรม

ส่วนรายการที่นำไปสู่การบันทึกหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ได้แก่ กำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน ส่วนเกินทุนจากการประเมินราคาที่ดิน ส่วนแบ่งกำไรในบริษัทร่วม/บริษัทย่อย ส่วนเกินทุนจากการประเมินราคาที่ดิน สินค้าคงเหลือจากประมาณการรับคืนส่วนเกินทุนจากการประเมินราคาที่ดิน ส่วนแบ่งกำไรในบริษัทร่วมและบริษัทย่อย เป็นต้น ซึ่งมีมูลค่าและลำดับความสำคัญแตกต่างกันออกไปในแต่ละอุตสาหกรรมเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้จากการรวบรวมข้อมูลจากงบดุลพบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีมูลค่าสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (DTA) มากกว่าหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (DTL) โดยมีอัตราส่วน DTA : DTL เท่ากับ 3 : 2 แต่หากพิจารณาแยกเป็นรายกลุ่มอุตสาหกรรมจะพบว่าอัตราส่วน DTA : DTL มีความแตกต่างกัน โดยพบว่าสาเหตุที่ทำให้อัตราส่วนของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมแตกต่างกันเนื่องจากประเภทของรายการและมูลค่าของรายการที่ก่อให้เกิดภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในแต่ละธุรกิจมีความแตกต่างกัน

ส่วนผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ โดยใช้หลักสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficients) โดยตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรอิสระคืออัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Δ DTA%) และหนี้สินภาษีเงินได้รอการ

ตัดบัญชี ($\Delta DTL\%$) และตัวแปรตามคืออัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการทดสอบความสัมพันธ์สรุปได้ดังตารางที่ 5.1 ดังนี้

ตารางที่ 5.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
อัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ($\Delta NI\%$)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภายใต้รอการตัดบัญชี ($\Delta DTA\%$)	มีความสัมพันธ์	ปฏิเสธสมมติฐาน
อัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ($\Delta NI\%$)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินภายใต้รอการตัดบัญชี ($\Delta DTL\%$)	มีความสัมพันธ์	ยอมรับสมมติฐาน

ผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภายใต้รอการตัดบัญชีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยจากการศึกษาความสัมพันธ์โดยใช้ Pearson Correlation พบว่าให้ค่าความสัมพันธ์น้อยมากและเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของอัตราการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ภายใต้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกับการเพิ่มขึ้นของอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการทดสอบความสัมพันธ์พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินภายใต้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยจากการศึกษาความสัมพันธ์โดยใช้ Pearson Correlation พบว่าให้ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งหมายถึงการเพิ่มขึ้นของอัตราการเปลี่ยนแปลงหนี้สินภายใต้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์กับการลดลงของอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีและกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษาวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า โดยทั่วไปทั้ง 64 บริษัทจะรับรู้การเคลื่อนไหวของรายการสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีหรือรายการหนี้สินภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในงบดุลคู่กับรายการค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงบกำไรขาดทุน แต่รายการที่มีผลกระทบต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะรับรู้การเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นไปตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ส่วนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีทำให้กำไรสุทธิของบริษัทเปลี่ยนแปลงไป โดยการเพิ่มขึ้นของบัญชีสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีและการลดลงของบัญชีหนี้สินภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีจะทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น และในทางตรงกันข้ามหากบัญชีสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีลดลงหรือบัญชีหนี้สินภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีเพิ่มขึ้นจะทำให้กำไรสุทธิลดลง

จากการศึกษาโดยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีและอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิน้อยมาก โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลกระทบของการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีในตารางที่ 4.2 ซึ่งพบว่าการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีมีผลกระทบทำให้กำไรสุทธิทางบัญชีเพิ่มขึ้น แต่ผลการศึกษาความสัมพันธ์ไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ของ ดร.อังครัตน์ เจริญจริยวัฒน์ (2552) ที่กล่าวว่า ในปีที่มีการเริ่มใช้ TAS 12 บริษัทน่าจะมีสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีเกิดขึ้นควบคู่กับกำไรและกำไรสะสมที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ความแตกต่างเป็นผลจากการวิเคราะห์ของ ดร.อังครัตน์ เป็นการคาดการณ์ผลกระทบของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีที่มีต่อกำไรสุทธิในปีแรกที่น่ามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 มาถือปฏิบัติ ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิและอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีของบริษัทที่ได้นำมาตราฐานการบัญชีฉบับที่ 12 มาถือปฏิบัติกับงบการเงินมาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ดังกล่าว และส่วนหนึ่งเป็นผลจาก

เงื่อนไขการตั้งสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่มีความยุ่งยาก ทำให้ในปีต่อมากิจการ ไม่นิยมตั้งสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีหากไม่ทราบมูลค่าที่แน่นอน ไม่สามารถระบุอบบัญชีที่จะนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมาใช้ และไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่ากิจการจะมีกำไรในอนาคตเพียงพอที่จะนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ ด้วยเหตุนี้ทำให้การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมากเมื่อเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิซึ่งเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจและการเงิน เป็นต้น

และจากการศึกษาโดยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลกระทบของการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในตารางที่ 4.2 ซึ่งพบว่าการเพิ่มขึ้นของหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีผลกระทบทำให้กำไรสุทธิทางบัญชีลดลง

แม้ว่าการเคลื่อนไหวของรายการภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีจะไม่สามารถนำมาพยากรณ์กำไรหรือขาดทุนสุทธิในงวดอนาคตได้โดยตรง แต่การปรากฏในงบการเงินของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีหากเป็นไปตามเงื่อนไขที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้จะแสดงให้เห็นว่าในอนาคตบริษัทมีความเชื่อมั่นว่ากิจการจะมีกำไรมากเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากการบันทึกรายการสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีอย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Gordon and Joos (2004) ที่พบว่าองค์ประกอบของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีสามารถพยากรณ์การกลับรายการภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในอนาคต และความสามารถในการสร้างกำไรจากการดำเนินงานของธุรกิจในอนาคต

5.3 ข้อค้นพบจากการศึกษา

1) ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพียง 70 บริษัทที่นำมามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ มาถือปฏิบัติก่อนถึงกำหนดบังคับใช้ในปี 2556 ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน รองลงมาคือกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการตามลำดับ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มีรายการผลต่างชั่วคราวระหว่างมูลค่าสุทธิทางบัญชีและฐานภาษีเป็นจำนวนมาก เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ บัญชีเงินสำรองต่างๆ เป็นต้น

2) การศึกษาในครั้งนี้พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5 ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากมีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่นำมามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ มาถือปฏิบัติก่อนถึงกำหนดบังคับใช้ในปี 2556 เพียง 70 แห่งเท่านั้น ซึ่งกิจการที่ยังไม่นำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาถือปฏิบัติอาจจะเกิดสาเหตุเนื่องจากความไม่พร้อมของกิจการ เนื่องจากนักบัญชีอาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ และผู้บริหารรวมถึงผู้ใช้งบการเงินของกิจการอาจยังไม่เห็นความสำคัญของการนำมาถือปฏิบัติ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการนำไปปฏิบัติเมื่อมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีผลบังคับใช้

2. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ที่พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ จึงเป็นข้อสังเกตให้แก่ผู้ใช้งบการเงินหากพบว่าในปีแรกที่นำมามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ มาถือปฏิบัติกับงบการเงินแล้วพบว่ามีการตั้งหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี กำไรสุทธิของกิจการในปีนั้นอาจลดลง ทั้งนี้ผู้ใช้งบการเงินอาจเข้าใจได้ว่าไม่ใช่เพราะผลการดำเนินงานที่ลดลง แต่ส่วนหนึ่งเป็นเพราะหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

5.5 ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องจากในปีที่ทำการศึกษา สภาวิชาชีพยังไม่ได้บังคับให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ ทำให้การศึกษานี้มีข้อจำกัดเรื่องประชากรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งมีจำนวนเพียง 64 รายเท่านั้นที่นำมามาตรฐานฉบับดังกล่าวมาถือปฏิบัติกับงบการเงินประจำปี พ.ศ. 2550 ถึงปี พ.ศ. 2553 และบางกิจการไม่ได้เปิดเผยรายการที่ก่อให้เกิดภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีอย่างครบถ้วน หากทำการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวนานกว่านี้อาจได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและอัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิดังกล่าว